

III.I. PRAWA CZŁOWIEKA

1. Czym są prawa człowieka?
2. Światowy i europejski system ochrony praw człowieka
3. Ochrona praw człowieka w Polsce

Wymogi podstawy programowej:

- charakter i funkcje praw człowieka
- idea i geneza praw człowieka
- generacje praw człowieka
- uniwersalizm praw człowieka
- stan przestrzegania praw człowieka na świecie
- przyczyny naruszania praw i wolności w różnych państwach
- międzynarodowy system ochrony praw człowieka
- Powszechna deklaracja praw człowieka i Pakty praw człowieka
- organy pomocnicze ONZ do spraw ochrony praw człowieka
- Międzynarodowy Trybunał Karny w Hadze
- systemy ochrony praw człowieka w Europie
- Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu
- postępowanie przed ETPC
- Urząd Komisarza Praw Człowieka Rady Europy
- system ochrony praw człowieka w obrębie Unii Europejskiej
- Karta praw podstawowych UE
- OBWE a prawa człowieka
- działania wybranych organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną praw człowieka
- wolności oraz prawa człowieka i obywatela w *Konstytucji RP*
- warunki ograniczenia praw i wolności
- środki ochrony praw człowieka w Polsce
- skarga konstytucyjna
- Urząd Rzecznika Praw Obywatelskich i jego działalność
- Rzecznik Praw Dziecka
- prawa socjalne

- prawa człowieka w Polsce – opinia międzynarodowa
- przestrzeganie praw mniejszości narodowych, etnicznych i religijnych

Zadanie 1.

Fragmety dokumentu międzynarodowego dotyczącego praw i wolności człowieka

[U]znając, że zgodnie z Powszechną Deklaracją Praw Człowieka ideał wolnej istoty ludzkiej [...] może być osiągnięty tylko wówczas, kiedy zostaną stworzone warunki pozwalające każdemu na korzystanie z praw [...], [Państwa Strony] zgodziły się na następujące artykuły: [...]

Art. 6.1. Każda istota ludzka ma przyrodzone prawo do życia. [...]

Art. 19.2. Każdy człowiek ma prawo do swobodnego wyrażania opinii [...].

Art. 21. Uznaje się prawo do [...] [pokojowego] zgromadzenia się. [...]

Art. 28.1. Powołuje się Komitet Praw Człowieka [...].

Dz.U. [...], nr 38, poz. 167.

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Dokument, w którym zamieszczono przytoczone przepisy prawne, to

- A. Karta Narodów Zjednoczonych.
- B. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka.
- C. Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych.
- D. Międzynarodowy pakt praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych.

Zadanie 2.

Przepisy prawne z polskiej ustawy uchwalonej w 1987 roku

Przepis 1. Rzecznik bada, czy wskutek działania lub zaniechania organów, organizacji i instytucji [...] nie nastąpiło naruszenie prawa, a także zasad współżycia i sprawiedliwości społecznej.

Przepis 2. Rzecznika powołuje Sejm na wniosek Prezydium Sejmu, zgłoszony po zasięgnięciu opinii Rady Krajowej Patriotycznego Ruchu Odrodzenia Narodowego.

Przepis 3. Wniosek kierowany do Rzecznika jest wolny od opłat, nie wymaga zachowania szczególnej formy, lecz powinien zawierać oznaczenie wnioskodawcy oraz osoby, której [...] sprawa dotyczy, a także określać przedmiot sprawy.

Przepis 4. Organ, organizacja lub instytucja, do których zwróci się Rzecznik, obowiązane są z nim współdziałać i udzielać mu pomocy [...].

Dz.U. 1987, nr 21, poz. 123.

1. Podaj pełną nazwę instytucji, której dotyczą przytoczone przepisy prawne.

.....

2. Podaj numer przepisu prawnego, który stracił aktualność. Swój wybór uzasadnij, przytaczając obowiązujące uregulowania w tym zakresie.

Numer – .....

Uzasadnienie – .....

.....

.....